

Sladkorna bolezen v Sloveniji v letu 2017

Tudi v Sloveniji, podobno kot v številnih državah ugotavljamo naraščanje pogostosti sladkorne bolezni, ki je s spremljajočo obolevnostjo in posledicami za obolele, družine in skupnost postala pomemben javnozdravstveni problem. Sladkorna bolezen se v naraščajočem deležu pojavlja že med prebivalstvom srednjih let. Število obolelih se ob demografskem staranju, daljši življenjski dobi ter manjši umrljivosti splošnega prebivalstva in bolnikov s sladkorno boleznijo, večjem deležu odkrite sladkorne bolezni – zlasti tam, kjer poteka aktivno presejanje - in izboljšanjem zdravljenju hitro povečuje.

Slovenija je v primerjavi z evropskimi in OECD državami v srednjem območju glede pogostosti sladkorne bolezni. Z anketno raziskavo zdravja EHIS, izvedeno leta 2014, je bila med odraslim prebivalstvom ocenjena prevalenca sladkorne bolezni 6,9 %. Prav tak rezultat je leta 2016 prikazala tudi anketa Z zdravjem povezan vedenjski slog (25–74 let). Razširjenost sladkorne bolezni in nekaterih značilnosti opisujemo tudi s podatki o izdanih zdravilih za zniževanje glukoze v krvi.

- V letu 2017 je prejelo zdravila za zniževanje glukoze v krvi okoli 111.400 oseb.
- Med moškimi se v starostni skupini 55–59 let izrazito poveča delež prejemnikov zdravil za zniževanje glukoze v krvi na 9,6 % in v starosti 60–64 let na 14,1 % (pri ženskah v tej starosti 8,7%).
- Pri moških med 40. in 75. letom je sladkorna bolezen 1,5- do 2-krat pogostejša kot pri ženskah iste starosti.
- Med starejšimi od 65 let kar 17 % prejema zdravila za zniževanje krvnega sladkorja.
- Največja starostno specifična prevalenca znaša 20 % (med moškimi v starosti 70–79 let).
- Polovica prejemnikov zdravil za sladkorno bolezen je starejših od 67 let.
- Skupno letno število prejemnikov zdravil za zniževanje glukoze v krvi se je v zadnjih letih povečalo za 2–3 % vsako leto (do 2500 oseb letno).
- Samo z insulinom se je zdravilo okoli 16.700 pacientov. Vseh prejemnikov insulina je okoli 33.650. Samo ne-insuline je prejelo 77.700 pacientov (70 % pacientov s sladkorno boleznijo, ki prejemajo zdravila za sladkorno bolezen).
- 81 % prejemnikov zdravil za zniževanje glukoze v krvi se je zdravilo tudi z antihipertenzivi, 69 % pa je prejelo zdravila za zniževanje holesterola v krvi.
- Veliko ali zelo veliko tveganje, da zbolijo za sladkorno boleznijo v prihodnjih 10 letih, je bilo ugotovljeno pri 14 % oseb, starih 45–54 let in pri 28 % oseb, starih 55–64 let (po modelu FINDRISC; vir anketa Z zdravjem povezan vedenjski slog 2016, NIJZ).
- Ugotovljeno sladkorno bolezen ima vsak peti moški in vsaka deseta ženska nad 65 let; poleg teh nekoliko manjši delež živi z nediagnosticirano in nezdravljeno sladkorno boleznijo.
- V vzhodnem predelu države je sladkorna bolezen pogostejša. Opazne so velike razlike med slovenskimi regijami v pogostnosti sladkorne bolezni (z zdravili zdravljene sladkorne bolezni). Največjo prevalenco imajo Zasavska, Posavska, Savinjska, Pomurska regija in nekatera območja Podravske in Jugovzhodne Slovenije.

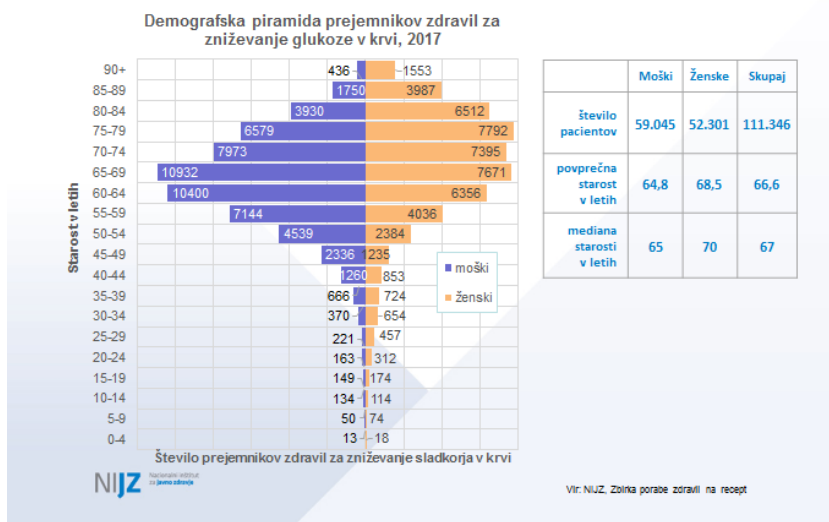
Ob predpostavki, da se (podobno kot v evropskih državah) tudi v Sloveniji okoli 15 % oseb z ugotovljeno sladkorno boleznijo zdravi brez zdravil, torej samo s primerno telesno dejavnostjo, prehrano in zmanjšanjem telesne mase, je ocenjeno, da je imelo v Sloveniji v letu 2017 okoli 131.000 oseb ugotovljeno sladkorno bolezen. Število vseh oseb s sladkorno boleznijo (ugotovljeno in neugotovljeno) bi lahko znašalo od 154.000 do 175.000.

Podobno, kot v drugih evropskih državah so med nami številne osebe z nediagnosticirano sladkorno boleznijo. Ker pri sladkorni bolezni tipa 2 značilni simptomi pogosto niso izraženi, ta lahko dolgo ostane neodkrita. Nezdravljena sladkorna bolezen v večletnem poteku lahko privede do resnih zapletov in okvar zdravja. Delež neodkritih bolnikov je tudi v razvitih državah lahko do tretjino vseh obolelih.

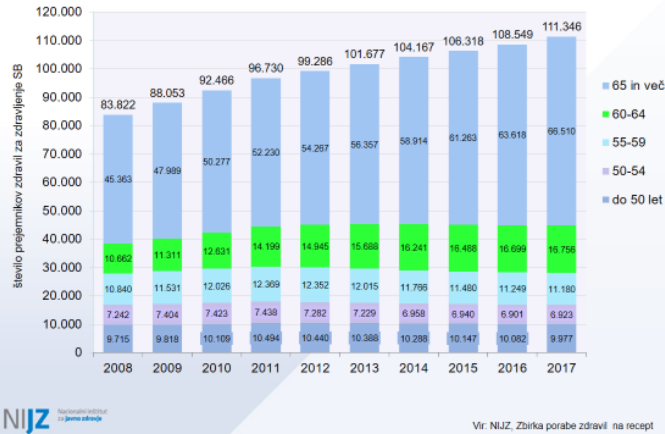
Po ugotovitvah anketnih raziskav zdravja in vedenj, povezanih z zdravjem, nezdrave izbire življenjskega sloga pri slovenskem prebivalstvu vztrajajo. Debelost je glavni neodvisni dejavnik tveganja tako za sladkorno bolezen kot srčno-žilne bolezni in glavni napovedni dejavnik za moteno toleranco za glukozo in sladkorno bolezen tipa 2. V letu 2016 je bila debelost (ITM $\geq$ 30) ugotovljena pri 19 % odraslih, čezmerna hranjenost in debelost (ITM $\geq$ 25) skupno pri 58 % odraslih prebivalcih Slovenije.

Po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije gre čezmerni telesni masi (ITM $>$ 25) pripisati 65 %–80 % novih primerov sladkorne bolezni tipa 2. Tveganje za razvoj sladkorne bolezni tipa 2 je povezano s postopnim povečanjem telesne mase v zgodnjih odraslih letih, s starostjo ob nastopu in trajanjem debelosti ter pridobljeno telesno maso v odrasli dobi. Trajanje debelosti povečuje tveganje za nastanek sladkorne bolezni tipa 2 in je večje pri ljudeh, ki so bili debeli daljša obdobja. Verjetnost in resnost sladkorne bolezni tipa 2 sta v tesni povezavi z indeksom telesne mase (ITM). Tveganje za sladkorno bolezen je pri debelih ljudeh 7-krat večje, v primerjavi z osebami z zdravo telesno maso in 3-krat večje pri ljudeh s čezmerno telesno maso (ITM 25–29,9 kg/m²). Populacijski prisiljivi delež po objavljenih ugotovitvah dosega okoli 70 %, skupaj z nezadostno telesno dejavnostjo, uživanjem alkohola in kajenjem pa je večji. Porast telesne mase je največji pri mlajših in osebah srednje starosti, kar se bo odrazilo v povečani incidenci sladkorne bolezni, ko bodo te skupine dosegle kritično starost za pojav sladkorne bolezni tipa 2.

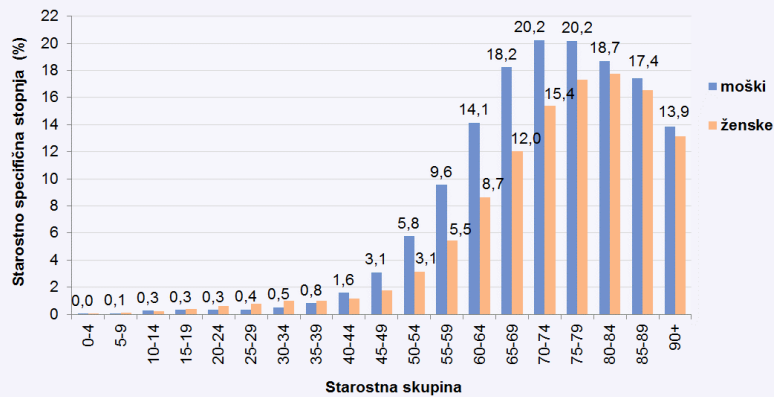
Demografske značilnosti populacije oseb s sladkorno boleznijo, Slovenija 2017

Število prejemnikov zdravil za zniževanje glukoze v krvi, Slovenija, 2008 - 2017

Starostno specifična stopnja prevalence z zdravili zdravljene sladkorne bolezni po spolu, Slovenija, 2017

Ocenjeno število oseb s sladkorno boleznijo v Sloveniji na podlagi števila prejemnikov antihiperглиkemičnih zdravil v letu 2017

